

רע"פ 2836/18 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 2836/18

לפני: כבוד השופט ג' קרא

המבקש: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בתיק ענ"פ 17-09-2024 שניתן ביום 19.2.2018 על ידי כב' השופטת הבכירה ד' ברלינר וכב' השופטות מ' דיסקין ומ' עמית-אניסמן

בשם המבקש: עו"ד בן ציון קבלר; עו"ד לירן בקרמן

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת הבכירה ד' ברלינר והשופטות מ' דיסקין ומ' עמית-אניסמן) בענ"פ 17-09-2024 מיום 19.2.2018 בגדרו נדחה ערעור המבקש על גזר דינו של בית משפט לנוער בבית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת ט' פרי) בת"פ 15-04-23596 מיום 20.7.2017. במסגרת הבקשה עותר המבקש לביטול הרשעתו.

1. המבקש, יליד שנת 2001, הורשע על פי הודאתו בשני כתבי אישום. על פי כתב האישום הראשון, על רקע הערה שנאמרה, תקף המבקש את המתלונן, גם הוא קטין יליד 2001, בכך שהצמיד מרית מחוממת לגב ידו של המתלונן, ובכך גרם לו חבלות של ממש בדמות כוויה בדרגה 1-2, שהצריכה טיפול רפואי. בגין המעשים יוחסה למבקש

עמוד 1

עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש. כתב האישום השני כולל תשעה אישומים, בגינם מיוחסות למבקש מספר עבירות של איומים; סחיטה באיומים (שתי עבירות); תקיפה סתם; תקיפה סתם על ידי שניים או יותר; קבלת נכסים שהושגו בעוון; גניבה (שתי עבירות); ותקיפה הגורמת חבלה של ממש. בתמצית, בכתב האישום השני מתוארות עבירות שביצע המבקש במתלוננים, כולם קטינים בני גילו, במהלך השנים 2014-2015. כך, בין היתר, במקרה אחד תקף המבקש מתלונן אחד באמצעות שוקר חשמלי עד שהמתלונן חש צריבה, במקרה אחר סחט המבקש מתלונן נוסף כדי להניע אותו לשלם חוב, תוך שהוא משדל את המתלונן לבצע גניבה, ומאיים על המתלונן שאם לא יוחזר החוב, סכומו יגדל ב-20 ש"ח ליום. במקרה נוסף, בעת שהמבקש ומתלונן אחר עישנו נרגילה יחד עם קטינים נוספים, נטל המבקש מלקחיים, חימם אותם, והצמיד אותם לחלק הפנימי של זרועו של המתלונן, מה שגרם לו לכוויה.

2. בגזר הדין עמד בית המשפט לנוער על תסקירי שירות המבחן הרבים שהוגשו בעניינו של המבקש, בגדרם צוין כי נבנתה עבור המבקש תכנית טיפול והוא שולב במסגרת שמספקת מענה הולם לצרכיו. שירות המבחן התרשם שההליך הטיפולי היטיב עם המבקש, ששיפר את יחסיו עם בני משפחתו ומכיר בהשלכות מעשיו, אולם עדיין לא נוטל אחריות מלאה לעבירות האיומים ונוטה לצמצם מחומרתן. עוד צוין כי המבקש משתף פעולה עם הגורמים מטעם שירות המבחן, וכי לא נפתחו לו תיקי משטרה נוספים. שירות המבחן המליץ אפוא על המשך ההליך הטיפולי וסיום ההליך המשפטי בדרכי טיפול.

לאחר שסקר את עמדת שירות המבחן ואת עמדות הצדדים, קבע בית המשפט לנוער כי "אין מנוס מהרשעת הנאשם בדין כביטוי לסלידת בית המשפט מהמעשים הברוטליים הקשים והגנה על נפגעי העבירות ועל האינטרס הציבורי, תוך הצבת גבול מרתיע ומעניש". עם זאת, חרף התנגדות המשיבה, שעמדה על הטלת עונש מאסר מותנה על המבקש, ועל מנת שלא לקטוע את התקדמותו הטיפולית של המבקש ולקדם את השתלבותו בחברה, בחר בית המשפט לנוער שלא למצות את הדין עם המבקש, הורה על שילוב הרשעתו בדרכי טיפול והטיל עליו, בין היתר, 300 שעות של"צ ותשלום פיצוי למתלוננים.

3. המבקש הגיש ערעור נגד ההחלטה לסיים את ההליך המשפטי בהרשעה. לאחר שהתקיים דיון בערעור, הורה בית המשפט המחוזי על עריכת תסקיר משלים, על מנת שתעמוד בפניו תמונה עדכנית ומדויקת על מצבו של המבקש.

בתסקיר המשלים (להלן: התסקיר המשלים או התסקיר) דיווח שירות המבחן על שיפור ביחסיו של המבקש עם בני משפחתו, אף שהוריו עדיין מתקשים בהצבת גבולות עבורו והפעלת סמכות. צוין כי המבקש לא עמד כנדרש בתכנית הטיפול במלואה, סירב להשתלב במסגרת לימודית פורמלית שהוצעה לו ובתכנית חונכות שהוצעה לו, אולם הוא השתלב בבית ספר אקסטרני, שוקד על לימודיו כנדרש ומתנהג בכבוד לצוות המורים. עוד צוין כי במשך תקופה ארוכה המבקש לא ביצע את עבודות השל"צ שהוטלו עליו, אולם לבסוף החל בביצוען, והוא לא ביצע עבירות נוספות. שירות המבחן התרשם כי אף שהמבקש הפגין אמפתיה כלפי המתלוננים וחרטה על העבירות בהן הפגין אלימות פיזית, הוא מתקשה לקחת אחריות מלאה על כלל העבירות שביצע ומצמצם מחומרתן. עוד התרשם שירות המבחן כי המבקש התקשה להמשיך ולהעמיק בעיבוד העבירות שביצע וציין כי לא חלה התקדמות בתחום. בסיכום הדברים ציין שירות המבחן כי התלבט רבות באשר לסוגיית ההרשעה, אולם לבסוף חזר על המלצתו לסיום ההליך ללא הרשעה.

בפסק הדין קבע בית המשפט המחוזי כי בשים לב למעשים בהם הורשע המבקש, התמונה העולה מהתסקיר המשלים אינה מקימה עילה להתערבות, שכן התסקיר אינו מלמד על שינוי של ממש בהתנהלותו של המבקש ובתפישתו את המעשים שביצע. בית המשפט המחוזי ציין עוד כי "ניתן היה לצפות כי המבקש יעשה היום כל שלא ידו כדי להוכיח שהוא זכאי לאותה מחווה חריגה של ביטול הרשעה". בית המשפט הוסיף כי לצד קטינותו של המערער ניצבת קטינותם של המתלוננים, ומשכך בשל ריבוי העבירות ואופיין לא ניתן לסיים את ההליך ללא הרשעה. לבסוף, התייחס בית המשפט המחוזי לטענת המבקש כי ההרשעה תשפיע על גיוסו לצבא, וציין כי הצבא בוחן את מעשיו של מועמד לשירות הביטחון טרם גיוסו ולא דווקא את השאלה האם הורשע או לא, וחזקה שיעשה כך גם בעניינו של המבקש. נוכח האמור, דחה בית המשפט המחוזי את הערעור.

מכאן הבקשה שלפניי.

4. המבקש סבור כי יש לבטל את הרשעתו משיקולי צדק וטוען כי עניינו מעלה סוגיות עקרוניות בעניין סטייה מהמלצת שירות המבחן והאיזון הראוי שבין חומרת העבירה לגילו של הקטין. בנוסף, טוען המבקש שנפל פגם בהליך בכך שקצין מבחן לא נכח בדיון בערעורו, ומשכך פירש בית המשפט המחוזי את התסקיר המשלים מבלי להיעזר בגורם המקצועי. בהמשך לכך, נטען כי טעה בית המשפט המחוזי שפירש את התסקיר כתסקיר שלילי.

דיון והכרעה

5. לאחר עיון, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות.

6. רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן רק במקרים חריגים בהם הבקשה מעלה שאלה משפטיות או ציבורית בעלת חשיבות כללית (ר"ע 103/83 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לב(3) 123 (1982)), או במקרים יוצאי דופן בהם מתעורר חשש לאי-צדק מהותי או לעיוות דין (רע"פ 5066/09 אוהיון נ' מדינת ישראל (22.4.2010); רע"פ 8215/16 יצחק נ' מדינת ישראל (29.3.2017)).

7. הבקשה שלפניי לא עומדת באמות מידה אלו. ראשית, על אף אופן ניסוחה, הבקשה אינה מעלה כל סוגיה עקרונית והיא עוסקת במקרה הפרטני של המבקש בלבד. שנית, לא קיימים שיקולי צדק ייחודיים המצדיקים את התערבותו של בית משפט זה; נסיבותיו של המבקש שבו ונבחנו על ידי שתי הערכאות הקודמות, לרבות עריכת תסקיר משלים במהלך הדיון בפני בית המשפט המחוזי לשם בחינת התקדמותו של המבקש, ולא מצאתי טעם המצדיק התערבות בשיקול דעתו של בית המשפט המחוזי.

8. בנוסף, לא מצאתי ממש גם בטענתו של המבקש לעניין נוכחותו של קצין המבחן במעמד הדיון בבית המשפט המחוזי. כפי שציין המבקש בעצמו, אין כל הוראה המחייבת את נוכחותו של קצין המבחן. בית המשפט המחוזי בחר, באופן חריג, לתת למבקש הזדמנות נוספת והורה על עריכת התסקיר המשלים, והתסקיר שהוגש מעמיק וברור, ובית המשפט האמון על קריאת תסקירי מבחן כעניין שבשגרת עבודתו אינו נדרש לנציג מטעם שירות המבחן כדי לפרש את הכתיב בתסקיר. מכל מקום, הטענה נטענה בעלמא ולא הובא כל בסיס לכך שהיה בנכחותו של נציג מטעם שירות המבחן כדי לשנות את תוצאת הערעור. משכך איני סבור כי אי-הימצאות של קצין המבחן בדיון גרם למבקש עיוות דין.

די בכך כדי לדחות את הבקשה.

9. למעלה מן הצורך, לא מצאתי עילה להתערבות גם לגופם של דברים. הימנעות מהרשעה חרף הקביעה כי נאשם ביצע את העבירה המיוחסת לו היא החרג ולא הכלל, השמור למקרים נדירים ויוצאי דופן (ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל פ"ד נב(3) 341, 337 (1997) (להלן: עניין כתב); רע"פ 5100/14 מסארווה נ' מדינת ישראל (28.7.2014); רע"פ 6899/16 פלוני נ' מדינת ישראל (27.9.2016)). אף שבעניינם של קטינים גישתו של בית המשפט היא גישה שיקומית, אין משמעות הדבר כי "הכלל הרחב הוא שכאשר מדובר בקטינים נקודת המוצא צריכה להיות טיפול ללא הרשעה" (רע"פ 5228/00 פלוני נ' מדינת ישראל (18.6.2001)) וכן "למותר לציין, שאין משמעות הדבר כי קטינות יוצרת חסינות, ולעתים שיקולים של הרתעה, מניעה וגמול עולים במשקלם על השיקול השיקומי" (ע"פ 8690/15 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (6.6.2016); וראו גם ע"פ 8164/02 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(3) 577, 583 (2003)).

עוד יוזכר כי כידוע, תסקיר שירות המבחן, על אף היותו כלי חשוב וחיוני לבית המשפט, אינו אלא המלצה בלבד, ובית המשפט פועל בהתחשב במכלול השיקולים שלפניו (ע"פ 2015/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 לפסק דינו של השופט נ' סולברג (5.8.2013); רע"פ 4144/15 אבו אלטיף נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 (16.6.2015)). אף שבכל הנוגע לקטינים, חלה משוכה גבוהה יותר לסטייה מהמלצת שירות המבחן, כאשר יש בנמצא אופק שיקומי (ע"פ 207/16 פלוני נ' מדינת ישראל (15.10.2017); ע"פ 8717/16 פלוני נ' מדינת ישראל (25.6.2017)).

10. בנסיבות העניין, ולאחר ששבתי ובחנתי את תסקיר שירות המבחן, לא מצאתי שנפל פגם בפסק דינו של בית המשפט המחוזי. חומרת העבירות שביצע המבקש, ריבוי וגילם הצעיר של המתלוננים כלפיהם בוצעו העבירות, מקשים על הימנעות מהרשעתו של המבקש. חרף זאת, בחר בית המשפט המחוזי לבחון את התקדמותו של המבקש בהליך השיקום באמצעות עריכת תסקיר משלים. ואולם, על אף ההמלצה החיובית שבסופו של התסקיר, בגוף התסקיר עומד שירות המבחן על הקשיים בשיקומו של המבקש בחלוף כחצי שנה מיום ההרשעה, ואף מציין כי המלצתו ניתנה לאחר התלבטות רבה. בניגוד לטענת המבקש, בית המשפט המחוזי לא קבע כי המלצת שירות המבחן שלילית, אלא שהיא אינה חיובית מספיק, כך שבשים לב למכלול הנסיבות אין בה כדי להטות את הכף להחלת החרג של ביטול ההרשעה. במילותיו של בית המשפט המחוזי: "לצערנו התסקיר החדש שמונח בפנינו איננו תסקיר חיובי, או לפחות איננו תסקיר חיובי מובהק שיש בו שינוי משמעותי לעומת התמונה שהיתה בפני בית המשפט קמא. ניתן היה לצפות שהמערער שהיום הוא כבר בן קרוב לגיל 17, יבין את כובד המעמד ואת המשמעות שיש להזדמנות הנוספת החרגה שניתנה לו על ידי ערכאת הערעור, הזדמנות שאיננה עניין של מה בכך. לצערנו, התסקיר החדש כאמור אינו מגלה שינוי של ממש". לא מצאתי עילה להתערבות בקביעה זו.

11. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"ד באייר התשע"ח (29.4.2018).

ש ו פ ט
